

Inleiding tot het economische recht

Contactpersoon: joeri.vananroye@law.kuleuven.be

Les 01-10-2012

Recht: geheel van regels dat uiterlijke menselijke gedragingen regelt

- opgelegd door bevoegd orgaan (via wet procedure)
- naleving is afdwingbaar
- enkel geldig voor **uitwendig gedrag**
- maatschappelijk fenomeen
= weerspiegelt fundamentele kenmerken v/e samenleving

Hiërarchie binnen rechtsregels

Voorbeeld: fundamentele vrijheden > verkeersreglement

Drie niveaus van wetgeving:

- **nationaal:** vb. Belgische wetgeving
- **supranationaal:** vb. EU of Benelux
- **internationaal:** vb. Verenigde Naties (*wél geen rechtsorde*)

Wetten zijn afdwingbaar door staat:

- premies voor goed gedrag (vorm van positieve sanctie)
- sancties voor ongewenst gedrag (straffen)

Recht is **niet zelf afdwingbaar** (met geweld):

- Uitzondering:** wet op de zelfverdediging
- bescherming eigen persoon
 - bescherming naasten hun eigen persoon
 - NIET voor goederen

Niet elk vonnis heeft uitvoerbare kracht:

- enkel finale vonnissen hebben uitvoerbare kracht
- politie mag geweld gebruiken, maar dus niet voor elk vonnis

Sommige zaken/contracten meteen uitvoerbare kracht:

- notariële akte
- dwangbevelen van de fiscus (mag meteen in beslagnemen)

Extra: vrouwen sinds 1948 stemrecht (socialisten waren er tegen)

Extra: koningskwestie in 1990

= tijdelijke afzetting van de koning, beroep gedaan op wetten, koning “onmogelijk te regeren” verklaard

Ruime interpretatie van wetten mogelijk: (bovenstaand voorbeeld illustreert)

- interpretatie mag geen afbraak doen aan afdwingbaarheid

Voorbeeld: koopman van Venetië, man kwam de ruil niet na, koopman had recht op één pond vlees,

maar in het contract stond niet dat hij recht had op een druppel bloed. Hij kon de man dus niet vervolgen (vermoorden) voor het niet nakomen van het contract.

Hof van Cassatie: geen uitspraken, wel advies voor Hof van Beroep
Hof van Beroep doet uiteindelijk de uitspraak

Twee grote soorten recht:

Objectief recht

- geheel van regels dat de uiterlijke gedragingen v/d mensen in de maatschappij regelt
- afdwingbaar door bevoegde organen (overheid)

Voorbeeld: het afsluiten van een contract

Subjectief recht

- aanspraken mogelijk op andermans gedrag (bescherm door objectief recht)
- recht vanuit individu

Voorbeeld: eigendomsrecht, recht tot gelijk bij contractbreuk

Objectief recht:

Positief recht: (1)

- recht dat geldt op bepaald tijdstip en plaats
- geregeld via rechtsboek

Gemeen recht: (2)

- algemene regels

Voorbeeld: naleven van afspraken in contract // burgerlijk recht (binnen privaatrecht)

Bijzonder recht: (3)

- extra regels op gemeenrecht, hoger in rang (specifieker voor bep. situatie)

Voorbeeld: handelsrecht (binnen privaatrecht)

"Lex specialis derogat legi generale"

Materieel recht: (1)

- eigenlijke gedragsvoorschriften
 - welke gedragingen misdrijf
 - welke straffen voor dit misdrijf

Formeel- / procedureel recht: (2)

- recht om te weten hoe men materieel recht moet afdwingen (toepassing/handhaving)
 - hoe vervolgen
 - hoe bestraffen
 - hoe straffen uitvoeren

Elke rechtstak bestaat uit:

- materiële tak
- formele tak

Privaatrecht: (1)

= regels die de private belangen van burgers regelen

Publieksrecht: (2)

= regels die de organisatie en werking v/d overheid regelen

= regelt verhouding burgers en overheid

Aanvullend recht: (1)

- regels van toepassing buiten anders afgesproken

= modeloplossing, bespaard veel tijd bij onderlinge afspraken

- meteen van toepassing

- afdwingbaar indien er bewijzen zijn (moeilijk bij mondelinge overeenkomst)

- herkenbaar aan: *"behoudens andersluidende overeenkomsten"*

- afwijken is altijd mogelijk

Voorbeeld: wanneer je iets koopt ontvang je dit meteen

Wilsautonomie:

= afwijken mag, wat je overeenkomt is bindend

gebrek aan wilsautonomie:

= aanvullend recht is bindend

Dwingend recht: (2)

- afwijken kan niet via rechtspraak (bescherming private belangen)

= rechtspraak weet 'beter' dan wilsautonomie

- bescherming van particuliere belangen

- voornamelijk in arbeidsrecht (CAO: collectieve arbeidsovereenkomst)

- herkenbaar aan: *"geen afstand" / "ongeacht andersluidende overeenkomst" / "andersluidende bedingen voor niet-geschreven gehouden"*

Voorbeeld: huurders (opzeggingstermijn), werknemers (ontslagen: tijd voor nieuw werk te zoeken)

* zelfs wanneer werknemers akkoord is met kortere ontslagtermijn, zal hij deze niet kunnen verkorten. Dwingend recht beschermt hem van zijn 'dwaasheid' om minder tijd te nemen.

Dwingend recht van openbare orde: (3)

- in privaatrecht juridische grondslagen (fundamentele regels) binnen volgende ordes:

- ethische orde

- economische orde (*voorbeeld: behoudt van mededinging*)

- sociale orde

- maatschappelijke orde

- goede zeden

- bescherming van algemeen belang (> particulier belang)

Goede zeden:

= fatsoennorm die niet overschreden mag worden

= evolutief recht: verandert doorheen de tijd

Voorbeeld: overspel vroeger strafrechtelijk vervolgd, nu niet meer

Handelsonbekwaam:

- niet in staat zijn een overeenkomst af te sluiten

Voorbeeld: elk persoon onder de 18

Rechter is passief:

- aanklager moet zelf rechter opzoeken
- beargumenteert zelf niet
- roept zelf geen zaken in

Beperking op mededinging:

- beperking beperkt in tijd (duur)
- beperking beperkt in ruimte
- beperking beperkt tot bepaalde activiteit of goed
- beperking beperkt in uitvoerende taak

